

Name:

Atkia Altaf.

Subject:

Punjabi.

◀ سوال نمبر 1 :-

لوک گیتیاں وچ پنجاب دی تاریخ دے

جملہ کار مدد میں مثالوں راپیں مل سکرو۔

◀ (1) تعارف :-

لوک گیت لوکاں دیاں سچیاں چاواں کے دیاں

بارے دسدے نیں۔ پنجب دے لوک گیتیاں وچ پنجاب دا پورا

روپ اگھڑ کے سامنے آؤندا اے۔ ایہ لوک گیت علاقہ دے وچ

ہویاں جان والیاں بولیاں و وچ لگائے جائزے نیں۔

پنجاب دے لوک گیتیاں توں ایساں گلاب دے ٹھلاں نال نشہ

دتی جا سکدی اے جنہاں توں آگان والا کوئی عالی نہیں

نیزاح ایساں دی کوشش ہمار دے موسم دی خوشبو

بن کے کھلر دی اے۔ انسانی ریتل نال ایساں دا دشتہ ہر

قدم اے۔

◀ (2) لوک گیتیاں دی تاریخ :-

پنجابی لوک گیت دا مددہ دی

افان ای پرانا اے، جنہاں جاں بولی دا۔ جردماں نے پہلی

فیری اپنے لال توں لوری سنائی ہوئی اے ہے ایہ ہی لوک

گیتیاں دا مددہ اے۔ پڑیاں موہن جوڈیرو توں ٹھلا دیاں

نیزاں وچ پڑیاں پڑیاں وچوں لوک گیتیاں دے لہشار

دی مددہ نیں۔ اوہ لوک علم و ادب کے سنگیت دی شش

اے اپنے پوئے سن

﴿ (3) لوک گیتاں دا لکھاری :- ﴾

ایہناں گیتاں دا کوئی لکھاری

نہیں سبھارا ایہہ گیتیں ورہیاں کون لوکاں دا دلاں وج
محفوظ بندہ ہے کے ان والیاں سداں ایہناں وج
مروتاں مطابق بتدلیاں کردیاں رہندیاں ہن

﴿ (4) لوک گیت دیاں قسماں :- ﴾

لوک گیتیں کسی علاقے دا معاشرن
آ سماجی معلومات دا ذریعہ بندہ ہن۔ ایہناں توں ساڈا
سبھا آ عامورتاں دا پتہ لگا دا اے۔ ایہناں دیاں
کئی قسماں ہن۔

﴿ (1) لودی :- ﴾

پے تون پیار نال سلاون وے پاجگاؤن وے گاٹی
جانزی ہے۔ اسی وج ماں دیاں سدران آ اعتگاں پیریاں ہن

الڑ بلڑ باوا دا باوا کتن بیوا لگا
باوی بہہ پھٹے گی ماں پوہیاں وٹے گی
باوی من پکاوا گی باوا بیٹھا کھاوا لگا
کاما کھڑ کھڑ پستے گا۔

﴿ (2) محفال :- ﴾

ایہہ المڑ کرطیاں دا گیت اے۔ گیتد اچھاں آ
تھے (اندے بیوے) کاہا جاندا اے۔ اسی گیت د پر
بند و آخر وج "آل مال بیویا محفال" بندہ اے۔

گھوڑا وچ پائی ماں میری رانی
 پیرا میرا بابہ پیٹھ گھوڑا تازہ
 چاندی دیاں پوڈیاں سونا دادروازہ
 آل مال یوہیا بھال

﴿ (3) ماہیا :-
پیشہ

ایہ پنجاب دا مقبول گیسٹا۔ ایہہ دو مصرے
 بندے۔ پیرا مصرعہ دوہے نال کوئی تعلق نہیں رکھدا۔
 پیرا و مصرعہ عام طور تے بے معنی تے چھوٹا بندہ۔ دوہے
 مصرعہ وچ اصل گل بندی۔ تے طویل ہوندا۔

ہ آری تے آری اے
 اک دم یوسف دا سارا مصر وپاری اے۔

﴿ (4) کھکلی :-
پیشہ

ایہ اک طرحاں دا ناچ اے جیڑا دو الٹے مٹیاں
 چٹو وچ پیٹھ یا تے پیر نال پیر ملے تے گھمیاں
 سوچ گونڈیاں ہن۔

کھکلی کلیر دی پگ میرا ویر دی
 دوپٹہ میرا بھائی دا پیٹھ منہ جوائی دا

﴿ (5) بولی :-
پیشہ

پنجابی شاعری دی ایہ صنف شاہد ہی کسی سیر
 زبان دی شاعری وچ موجود ہونے۔ دو مصرعیاں وچ
 پوری کہانی سمائی بندی اے۔ ایہدیاں سبھی قسمیاں ہن۔

ۛ اک ربا ویر دیش، میری ساری عمر دے پیکے
ۛ ویراں والیاں دے نخرے ہماری، اک ویر دیش وے ربا

ۛ (ۛ) ڈھولا :-

اک مشہور عاشق، ڈھولا نامی اک بندہ شخص
سی جیڑا کج لہج وچ رہندا سی ۛ مارو تارو دو بھناں شہر
پگل دیاں رہن والیاں سی۔ اپناں وچوں مارو مہاں ڈھولا دی
معشوق سی، ۛ اسی دم نال میر معشوقی توں ڈھولا اکھن
نگ پے۔ "میرا مارو ڈھولا" دی بولہ سنن جی توں معشوق
یعنی مای مطلب لیا جائدا۔

ایہ اک عاشق ۛ معشوق دے بھر ویراں دے بول
نہں۔ پوٹھوار دے علاقے دا خاص گیت ۛ۔ جیڑا مایا
توں تھوڑا فرق ۛ۔ اسی دے دونوں مصرعے وزن بندہ
نہں ۛ دونوں دے وچ ربط بندہ ۛ۔ پیر جو سوز مایا
وچ ۛ اوہ ڈھولا وچ نہیں۔

ۛ وگدی ۛ راوی مایا وے وچ دو پھل پے ڈھولا
اک پھل مٹلپا مایا وے توں پیا دے ڈھولا

ۛ (ۛ) جھلا :-

جھلا نگ دے بھر انگوٹھی توں اکھیاں ۛ۔ ایہ
پوٹھوار دے جھیر ملتان ۛ پہاڑی علاقیاں دا گیت ۛ۔
انہوں اینوں بہت سارے گاٹھاں ۛ گاٹا ۛ۔ جہناں وچ
عناہیں علی، گرداس مان ۛ شوگن علی شامل نہں۔

ۛ جھلا پہاڑا کس گھڑیا
پہاڑی انگلی کر بندی پیر

← (8) ہندی :-

وہاں توں کچھ دن پہلے لاڈلے کے لاڈلی نوں اپنے
گھر وچ مائیاں بٹھایا جاندا اے۔ رات نوں ہندی گھول کے لاڈلی
جانڈی اے۔ کے سیاگ دے گتے ڈھونڈ نال کائے جاندا ہن۔ ہر
اچل ایہناں گتیاں دی حقان فلمی ہ کائے سیدے پٹے ہن۔ جیڑی
ہر دنگھ دی گل اے۔

۔ ہندی لاون اپناں پتھوں بھناں تے بھر جانیان
کچھ چاچیاں تاپاں کچھ اپناں تے پر اپناں
پتھوں ہندی لاون آیا۔

← (9) ٹپا :-

ٹپا معروف پنجابی لوک گیت اے۔ جیڑا عام طور تے خوشی
دیہاں محفلاں تے آٹھان وچ گایا جاندا اے۔ کھڑیاں ویاہ شادیاں
دے موقع تے مقابلے دے انداز وچ ڈھونڈی دی قدر نال پٹے کائے جانیان ہن
عام کر کے مایہ تے پٹے نوں اتو ای صنف سمجھا جاندا اے پر ڈاکٹر
عمر اللہ زاہد دے مطابق دولہاں ہتھان دے مزاج وچ فرق اے۔
۔ پٹے پٹیاں دی آئی فاری
میں کڑی نویں پٹیر دی پٹیاں تو کدے نہ پاری

← (10) دوہڑا :-

دوہڑا پنجابی شاعری دی اک قدیم صنف اے جنہوں
مندی وچ دوہا اکھیا جاندا اے۔ ایہ صنف فریادیں شعری
طرح دو عصر عیسویں ہن۔ دوہڑے دی فاضل پتھر پونڈی اے۔
جہدی پابندی کرنا ضروری ہوندا اے۔ پنجابی وچ سبھ نالوں قدیم
دھروہڑے بابا فرید دے ملدے ہن۔ جیل نوں شلوک وی اکھیا جاتا اے۔
۔ فریدا میں جانیادکہ عجم کو و دکہ سبھا ایہ جگ
آجے چڑھ کے ویکھیا دتاں گھر گھر ایہا آگ۔

۱۱) جگنی :-

پنجابی لوک گیتاں دا اک مشہور شعری روپ اے جس وچ
جگنی دا جس کا یا جانا اے۔ اہل شعری روپ وچ جگنی اک رومانوی
مشاعرہ ہے۔ یہ تہن اے۔ چہڑی جھپے دی جانری اے۔ اپنے حسن نال
مڑھکی اے اکوڑی اے۔

جگنی جاوڑی پٹاے

ایقہ وکدے ریشمی تالے

ادھے لال آدھے طالے

ویر میریا جگنی کہندی اے

اوہ نام ساہس دا کہندی اے۔

۱۲) جھنڈ :-

لاڈھا جھنڈی والی اپنے سویرے جانا اے
اوئے کٹیاں اوینوں جھنڈیاں میں آدھے کولوں جھنڈ سنڈیاں
میں۔

اے کڑی کہندی اے۔

جھنڈ پراگ جھنڈ پراگے جھنڈ اگے کی

ماں پتری لومڑی کوئے پٹن گئی۔

جواب لاڈھا دیندا اے۔

جھنڈ پراگ جھنڈ پراگ جھنڈ اگے تھالیاں

جنیاں ایقہ بٹھاں بیویاں سبے میریاں سالیان

۱۳) بھانگڑا :-

اے پنجاب دا مشہور لوک ناچ اے۔ تھک دی فصل

پکے آہوان بھانگڑا یا وندا میں ڈھول وچا ریندا اے۔

لوک بھانگڑا ب نال نال گوندا ریندا میں۔

۱۰ جوانی چار دہاڑے

حانزی کسے نہ دے

اور گئی حوالی یہ گئی... رُو گئی۔

﴿ ۱۷ ﴾ آهان :-

آکوان یعنی وردے سادے مہمون دا چوڑا

زبان خلق - ۱۔ آگمان خیر و نال نال مشعراں وج وی موجود
ہیں۔

جسٹو ہاٹ سوئی

چیت و ساکو بھوش

اسوئے عقور اکھائے

سامون مہادوں ہناتے

ماگو ہفتین تیل ملائے

مگر پورا روں میں ہے

کون حکیم دے سکے نہ جائے

⇒ (۱۵) مکرری کل :-

مکرمی قل ایہ وہ کم لوگ ہیں دایم

دی تاریخ مال میرا گیرا تعلق پاپان جازا ۱ - کپڑے ۲۱

لوگ لوگ گتیاں توں ہرما شوق مال ~~پرہیز~~ پرہیز سن

۱۰۔ لوگ اپنی زبانوں میں سنہال کا رنگہ سنہ - اور موق

و حساب نال نوک گیتی پڑھ سہن جوکر اجکل فتم یوریا ل۔

منجانب دی تاریخ و جہ پر ساری یا فوشی ہے پھر پنہاں دوپڑا

ماہرین و مٹیاورٹیاں کسی پرچہ سے جاننا سن جو کہ انکل دے

دور و جہت کم نظر کنرا اساتہ اسی دی کلمہ اورو زبان

- 21 ٥ ٢ ٢